

สรุปกฎหมาย

วิ.แพ่ง ภาค 2 เล่ม 2

คดีมโนสำเนา, คดีไม่มีข้อยุ่งยาก,
ขาดนัดยื่นคำให้การ, ขาดนัดพิจารณา

Deedee e-book

คดีโมโนสาร

คดีที่เป็นคดีโมโนสาร

ความหมายของคดีโมโนสาร (ม. 189, พ.ร.ฎ. กำหนดจำนวนเงินในคดีโมโนสาร)

คดีที่มีค่าขอให้ปลดปล่อยทุกข์ ที่มีราคาเงินไม่เกิน 300,000 บาท หรือไม่เกินจำนวนที่กำหนดในพระราชกฤษฎีกา

คดีฟ้องขับไล่บุคคลออกจากอสังหาริมทรัพย์ ซึ่งในขณะยื่นฟ้อง อสังหาริมทรัพย์นั้นมีค่าเช่า หรืออาจให้เช่าได้ไม่เกินเดือนละ 30,000 บาท หรือไม่เกินจำนวนที่กำหนดในพระราชกฤษฎีกา

คดีโมโนสาร

- การพิจารณาว่าคดีเป็นคดีโมโนสารหรือไม่ ศาลจะพิจารณาจากคำฟ้องเท่านั้น โดยไม่ต้องพิจารณาคำให้การ

คดีที่มีค่าขอให้ปลดปล่อยทุกข์ ราคาไม่เกิน 300,000 บาท หรือไม่เกินจำนวนที่ พ.ร.ฎ. กำหนด

- เป็นคดีที่มีทุนทรัพย์ = คดีที่เรียกร้องเอาทรัพย์สินมาเป็นของโจทก์, คดีพิพาทเกี่ยวกับสิทธิในทรัพย์สิน, คดีพิพาทเกี่ยวกับสิทธิเรียกร้องที่เป็นหนี้ที่คำนวณเป็นเงินได้
- หลักสำคัญคือ ขณะที่ยื่นฟ้องคดี ทรัพย์สินนั้นไม่ใช่ของโจทก์ แต่หากศาลพิพากษาให้ตามคำขอแล้ว โจทก์จะได้ทรัพย์สินนั้นเป็นของตน
- การฟ้องเรียกที่ดินมือเปล่าที่มีแต่สิทธิครอบครอง ก็เป็นคดีมีทุนทรัพย์
- เจ้าของรวม
 - เจ้าของรวมฟ้องขอแบ่งที่ดินระหว่างกัน เป็นคดีไม่มีทุนทรัพย์
 - เจ้าของรวมต่อสู้กันเรื่องสัดส่วนที่จะได้รับแบ่งทรัพย์สิน เป็นคดีมีทุนทรัพย์
 - เจ้าของรวมแบ่งแยกการครอบครองกันแล้ว ฟ้องขอให้แบ่งตามที่ครอบครอง เป็นคดีไม่มีทุนทรัพย์
 - เจ้าของรวมโต้แย้งว่าอีกฝ่ายไม่ใช่เจ้าของ เป็นคดีมีทุนทรัพย์
- ตัวการตัวแทน
 - ตัวการฟ้องตัวแทนที่ถือกรรมสิทธิ์แทนตัวการให้คืนให้แก่ตัวการ และตัวแทนไม่ต่อสู้เรื่องกรรมสิทธิ์ เป็นคดีไม่มีทุนทรัพย์
 - ตัวแทนนำทรัพย์สินของตัวการไปโอนให้แก่ผู้อื่นโดยไม่มีอำนาจ ตัวการฟ้องเพิกถอนการโอนนั้น เป็นคดีมีทุนทรัพย์

- การฟ้องขอให้ศาลพิพากษารับรองสิทธิของโจทก์ ซึ่งหากศาลพิพากษารับรองแล้ว โจทก์ไม่ได้รับประโยชน์โดยตรงจากการรับรองนั้น เป็นคดีไม่มีทุนทรัพย์
- การฟ้องขอให้เพิกถอนการฉ้อฉล ทำให้จำเลยได้รับทรัพย์สินกลับมา แต่ไม่ทำให้โจทก์ได้รับทรัพย์สินเพิ่มเติม เป็นคดีไม่มีทุนทรัพย์
- ทายาทฟ้องเพิกถอนนิติกรรมการโอนที่ทำให้ทรัพย์สินกลับมาเป็นทรัพย์สินมรดก ไม่ใช้การเพิกถอนการฉ้อฉล และทำให้ทรัพย์สินมรดกเพิ่มขึ้น เป็นคดีมีทุนทรัพย์
- การฟ้องเรียกโฉนดที่ดินหรือเอกสารสิทธิ์ โดยไม่ต่อสู้ในกรรมสิทธิ์ที่ดิน แม้คู่ความจะตีราคาโฉนดที่ดินมาด้วย ก็เป็นคดีไม่มีทุนทรัพย์
- เอกชนกับราชการโต้แย้งว่าที่ดินเป็นที่สาธารณประโยชน์หรือไม่ เป็นคดีมีทุนทรัพย์
- ฎีกา 929/2510 – โจทก์ฟ้องว่าจำเลยทำสัญญาโอนสิทธิครอบครองที่ดินและสิ่งปลูกสร้างให้โจทก์ ขอให้พิพากษาว่าสัญญานั้นยังใช้ได้ จำเลยต่อสู้ว่าที่ดินเป็นกรรมสิทธิ์ของจำเลย หากศาลพิพากษาให้โจทก์ชนะคดี โจทก์ก็เป็นเจ้าของที่ดินและสิ่งปลูกสร้าง จึงเป็นคดีที่มีค่าขอปลดปล่อยทุกข้ออ้างคำนวณราคาเป็นเงินได้
- ฎีกา 853/2517 – โจทก์ฟ้องว่าจำนองที่ดินไว้กับจำเลย และทำสัญญาขายฝากเป็นนิติกรรมอำพราง ขอให้เพิกถอนสัญญาขายฝากและให้จำเลยส่งมอบโฉนดที่ดินคืน เป็นการฟ้องเรียกกรรมสิทธิ์คืน จึงเป็นค่าขอปลดปล่อยทุกข้ออ้างคำนวณราคาเป็นเงินได้
- ฎีกา 81/2536 – ทายาทฟ้องเพิกถอนนิติกรรมการซื้อขายที่ดินเพื่อให้ที่ดินกลับมาเป็นทรัพย์สินมรดก เป็นคดีมีทุนทรัพย์

คดีฟ้องขับไล่บุคคลออกจากอสังหาริมทรัพย์ที่มีค่าเช่าหรืออาจให้เช่าได้ไม่เกิน 30,000 บาท หรือไม่เกินจำนวนที่ พ.ร.ฎ. กำหนด

- ที่ดินสาธารณะสมบัติที่ประชาชนใช้ร่วมกัน หากราษฎรที่เข้ามาทำประโยชน์ก่อนฟ้องว่าราษฎรอื่นมาแย่งทำประโยชน์ เป็นคดีขับไล่
- การฟ้องขอให้รื้อถอนโรงเรือนหรือสิ่งปลูกสร้างที่รुकล้ำทั้งหมดหรือบางส่วน เป็นคดีฟ้องขับไล่
- เจ้าของหรือผู้ครอบครองที่ดินฟ้องบุคคลภายนอกที่ทำความเดือดร้อนรำคาญโดยไม่ได้เข้าไปในอสังหาริมทรัพย์ ไม่ใช่คดีฟ้องขับไล่
- ที่ดินภาระจำยอม
 - เจ้าของสามยทรัพย์ฟ้องบุคคลภายนอกที่กีดขวางการใช้ภาระจำยอม เป็นคดีฟ้องขับไล่
 - เจ้าของสามยทรัพย์ฟ้องเจ้าของการยทรัพย์ที่กีดขวางการใช้ภาระจำยอม ไม่ใช่คดีฟ้องขับไล่ เพราะเป็นการพิพาทเรื่องภาระจำยอมโดยตรง
- หากจำเลยต่อสู้ว่าจำเลยมีกรรมสิทธิ์ในที่ดินพิพาท จะทำให้กลายเป็นการพิพาทเรื่องกรรมสิทธิ์ในอสังหาริมทรัพย์ และกลายเป็นคดีมีทุนทรัพย์
- โจทก์ฟ้องขับไล่และมีค่าขออื่นที่มีทุนทรัพย์ด้วย เช่น เรียกค่าเสียหาย หรือเรียกค่าเช่า คดีจะเป็นคดีมีโน้สาเร่ ก็ต่อเมื่อจำนวนดังกล่าวไม่เกิน 300,000 บาท
- การตีค่าเช่าและการคำนวณค่าเช่า หรืออาจให้เช่าได้
 - การตีราคาและการคำนวณค่าเช่าต้องเป็นอัตราที่ตกลงกัน

- การตีราคาและการคำนวณราคาที่ยาจให้เข้าได้ ไม่มีหลักเกณฑ์กำหนดไว้ จึงต้องใช้ ม. 190 (2)
โดยอนุโลม = ศาลกะประมาณตามเวลาที่เป็นอยู่ในเวลาที่ยื่นคำฟ้อง
- ฎีกา 1767/2548 – การฟ้องขับไล่บุคคลออกจากอสังหาริมทรัพย์ เป็นการฟ้องขับไล่บุคคลที่ไม่มีสิทธิจะอยู่ในอสังหาริมทรัพย์ให้ออกไปจากอสังหาริมทรัพย์นั้น รวมทั้งสิ่งก่อสร้างหรือทรัพย์สินนั้นเข้าไปก่อสร้างหรือนำเข้าไปไว้ในอสังหาริมทรัพย์ หรือการเพาะปลูกใดๆ ด้วย

การคำนวณทุนทรัพย์หรือราคาพิพาทในคดีโมโนสาเร่ (ม. 190)

เงื่อนไข	การคำนวณทุนทรัพย์หรือราคาพิพาท
โจทก์เรียกร้องโดยกำหนดจำนวนทุนทรัพย์หรือราคามาด้วย	<ul style="list-style-type: none"> ● ใช้จำนวนทุนทรัพย์หรือราคาดังนั้น ● ไม่นำดอกผลที่ยังไม่เกิดขึ้นในเวลายื่นฟ้องมาคำนวณรวม ● ไม่นำค่าธรรมเนียมศาลที่รวมอยู่ในคำเรียกร้องมาคำนวณรวม
มีข้อสงสัยหรือข้อโต้แย้งเกี่ยวกับจำนวนทุนทรัพย์หรือราคาพิพาท	ศาลกะประมาณตามที่เป็นอยู่ในเวลาฟ้องคดี
คดีพิพาทเกี่ยวกับทรัพย์สิน + ข้อหาหมิ่นหลายข้อ + จำนวนทุนทรัพย์หรือราคาไม่เกิน 300,000 บาท หรือจำนวนที่พระราชกฤษฎีกากำหนด	รวมจำนวนทุนทรัพย์หรือราคาพิพาท
คดีพิพาทเกี่ยวกับทรัพย์สิน + ข้อหาหมิ่นหลายข้อ + จำเลยหลายคน	ถือเอาจำนวนเรียกร้องจากจำเลยคนหนึ่งเป็นประมาณการที่จะถือว่าเป็นคดีโมโนสาเร่หรือไม่ แม้ผลรวมความรับผิดชอบของจำเลยทั้งหมดจะไม่เป็นคดีโมโนสาเร่

- หากโจทก์เรียกร้องไม่เต็มสิทธิ ให้คิดทุนทรัพย์ตามจำนวนที่ขอมาท้ายฟ้อง
- หากโจทก์เรียกร้องตามลำดับ (ขอให้ทำ A หากทำไม่ได้ ให้ทำ B) จะถือเป็นคำขอเดียว และให้คิดทุนทรัพย์ตามจำนวนที่สูงกว่าเป็นหลัก
- ดอกผลตามมาตรานี้ หมายถึง ดอกผลดินนัย และต้องคำนวณจนถึงวันที่ยื่นฟ้อง
- ฟ้องเรียกเงินตามสัญญาหลายฉบับมาในฟ้องเดียวกัน ต้องคิดทุนทรัพย์รวมกัน และหากผลรวมเกินกว่าจำนวนที่กฎหมายกำหนด คดีจะไม่เป็นคดีโมโนสาเร่
 - หากโจทก์ต้องการให้พิจารณาข้อหาเกี่ยวกับสัญญาแต่ละฉบับเป็นคดีโมโนสาเร่ สามารถทำได้ โดยแยกฟ้องแต่ละข้อหาเป็นคดีต่างกัน หลังจากนั้นก็สามารถขอให้รวมพิจารณาได้ตาม ม. 28
- โจทก์หลายคน
 - โจทก์หลายคนฟ้องคดีรวมมาในคำฟ้องเดียวกัน ถ้าสิทธิของโจทก์แต่ละคนแยกกันได้ ต้องคิดทุนทรัพย์แยกกัน

- เจ้าของรวมหลายคนฟ้องขอให้ซื้อเข้าเป็นผู้มีกรรมสิทธิ์ในที่ดินในคำฟ้องเดียวกัน เป็นการใช้สิทธิเฉพาะตัว ต้องคิดทุนทรัพย์แยกกัน
- เจ้าของรวมหรือทายาทฟ้องขอแบ่งกรรมสิทธิ์หรือแบ่งมรดก และจำเลยต่อสู้ว่าไม่ใช่กรรมสิทธิ์รวมหรือไม่ใช่มรดก คิดทุนทรัพย์แยกกัน
- จำเลยหลายคน
 - จำเลยเป็นเจ้าของรวม, ลูกหนี้ร่วม, ลูกหนี้ชั้นต้นกับผู้ค้ำประกัน ถือว่าจำนวนทุนทรัพย์ที่เรียกร้องเป็นจำนวนเดียวกัน
 - จำเลยหลายคนรับผิดชอบในมูลหนี้ที่แยกกันได้ คิดทุนทรัพย์แยกกันตามจำนวนที่เรียกร้องจากจำเลยแต่ละคน + หากทุนทรัพย์ของจำเลยคนใดคนหนึ่งเกินกว่า 300,000 บาท คดีทั้งหมดจะไม่เป็นคดีมีโน้สาเร่
- การตีราคาทรัพย์ หากคู่ความรับกันว่าทรัพย์สินมาราคาเท่าใด จะเป็นกรณีที่ไม่มีข้อโต้แย้ง และศาลถือตามราคาดนั้นได้
- การตีราคาให้ใช้ราคาตามท้องตลาด ไม่ใช่ราคาประเมินของราชการ
- ฎีกา 9245/2538 - โจทก์ 1 และ โจทก์ 2 เป็นผู้รับประกันภัยและขอให้ใช้ตามกรมธรรม์แล้ว เมื่อโจทก์ทั้งสองฟ้องคดีผู้ทำละเมิด ต้องคำนวณทุนทรัพย์ของโจทก์แต่ละคนแยกจากกัน
- ฎีกา 255/2513 - โจทก์ตั้งทุนทรัพย์ของที่ดินพิพาทไว้ 240,000 บาท และจำเลยยอมรับว่าที่ดินมีราคาตามนั้น จึงไม่สามารถถือเอาราคาซื้อขายที่ปรากฏว่าโจทก์ซื้อเพียง 20,000 บาท มาใช้บังคับ

การดำเนินคดีในศาล

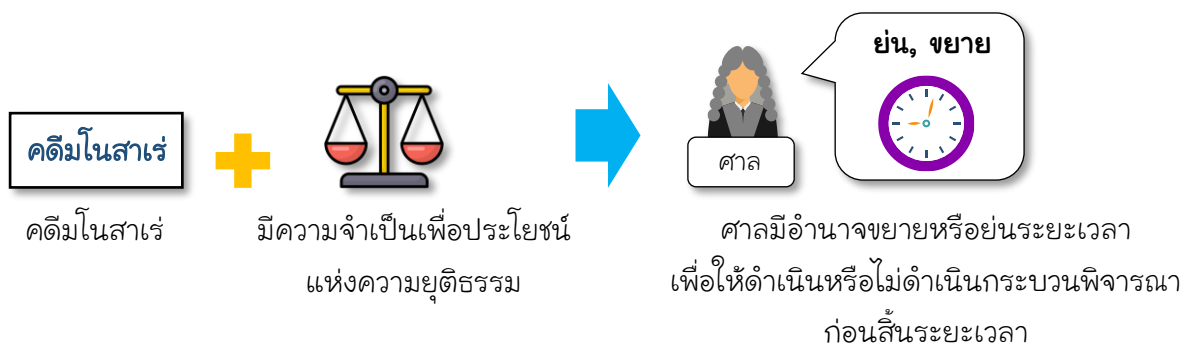
หลักทั่วไป

ศาลต้องดำเนินกระบวนการพิจารณาคดีในศาลตามที่กฎหมายกำหนด (ม. 190 ทวิ)

- ศาลไม่สามารถดำเนินคดีในศาลตามแบบกระบวนการพิจารณาคดีสามัญ

ศาลมีอำนาจขยายหรือย่นเวลาในคดีในศาล (ม. 190 ตรวิ)

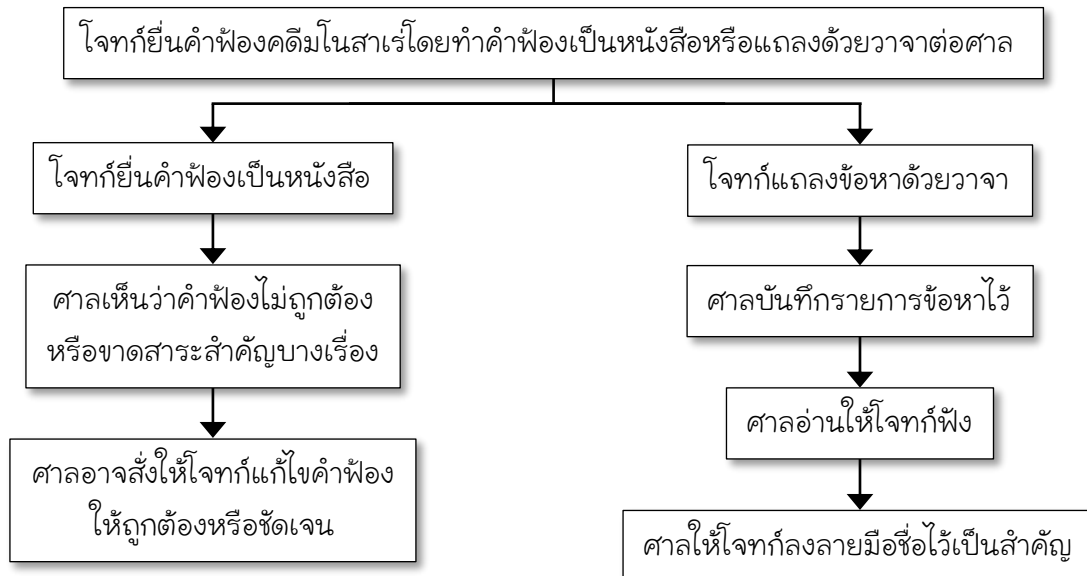
- ระยะเวลาที่ศาลขยายหรือย่นได้ ได้แก่ ระยะเวลาที่กฎหมาย, ระยะเวลาที่ศาลกำหนด หรือ ระยะเวลาที่เกี่ยวข้องกับวิธีพิจารณาความแพ่งที่กำหนดไว้ตามกฎหมายอื่น
- แม้ระยะเวลาจะสิ้นสุดไปแล้ว ศาลก็มีอำนาจขยายได้
- โดยปกติ ศาลจะมีคำสั่งย่นหรือขยายเวลาโดยอาศัยข้อเท็จจริงที่อยู่ในสำนวน โดยคู่ความยื่นขอพร้อมบรรยายข้อเท็จจริงที่เป็นเหตุจำเป็นเพื่อประโยชน์แห่งความยุติธรรมให้ศาลทราบ

ค่าขึ้นศาลในคดีในศาล (ม. 190 จัตวา)

การยื่นคำฟ้อง

การยื่นคำฟ้องคดีโมโนสาเร่ (ม. 191)

โจทก์ยื่นฟ้องเป็นหนังสือ

- การยื่นฟ้องคดีโมโนสาเร่เป็นหนังสือต้องอยู่ภายใต้ ม. 172 = คำฟ้องต้องสภาพแห่งข้อหา, ข้ออ้างอันอาศัยเป็นหลักแห่งข้อหา และคำขอบังคับ อย่างชัดเจน
- การแก้ไขรวมถึงการให้ลงลายมือชื่อโจทก์ให้ถูกต้องด้วย
- หากศาลมีคำสั่งให้แก้ไขคำฟ้อง แต่โจทก์ไม่ดำเนินการ และไม่ใช้กรณีคำฟ้องเคลือบคลุม ศาลยกเสียได้ตาม ม. 172 วรรคท้าย
- หากจำเลยให้การว่าฟ้องโจทก์เคลือบคลุม แต่ศาลชั้นต้นไม่มีคำสั่งให้โจทก์แก้ไขคำฟ้อง ให้ถือว่าศาลชั้นต้นพิจารณาแล้วว่าคำฟ้องของโจทก์ไม่เคลือบคลุม และประเด็นเรื่องคำฟ้องเคลือบคลุมเป็นอันยุติไป

โจทก์ยื่นฟ้องด้วยวาจา

- นอกจากโจทก์สามารถยื่นฟ้องด้วยวาจาแล้ว ผู้แทนของโจทก์, ผู้รับมอบอำนาจให้ฟ้องคดี หรือทนายความของโจทก์ก็สามารถแถลงข้อหาด้วยวาจาได้
- วิธีการยื่นฟ้องด้วยวาจาเป็นไปตาม กฎกระทรวง ฉบับที่ 9 (พ.ศ. 2535)
 - โจทก์ไม่ต้องแถลงข้อหาต่อหน้าศาล แต่ต้องดำเนินการดังนี้
 1. แสดงความจำนงด้วยวาจาต่อศาลว่าจะฟ้องคดีโมโนสาเร่ด้วยวาจา
 2. ศาลจัดให้โจทก์พบเจ้าพนักงานศาลช่วยจดบันทึกคำฟ้องในแบบพิมพ์ที่กำหนดไว้
 3. เจ้าพนักงานศาลนำบันทึกคำฟ้องเสนอต่อศาล
 4. ศาลออกนั่งพิจารณาอ่านบันทึกให้โจทก์ฟัง และให้โจทก์ลงลายมือชื่อไว้
 5. ศาลดำเนินการตาม ม. 192 และ ม. 193 ต่อไป

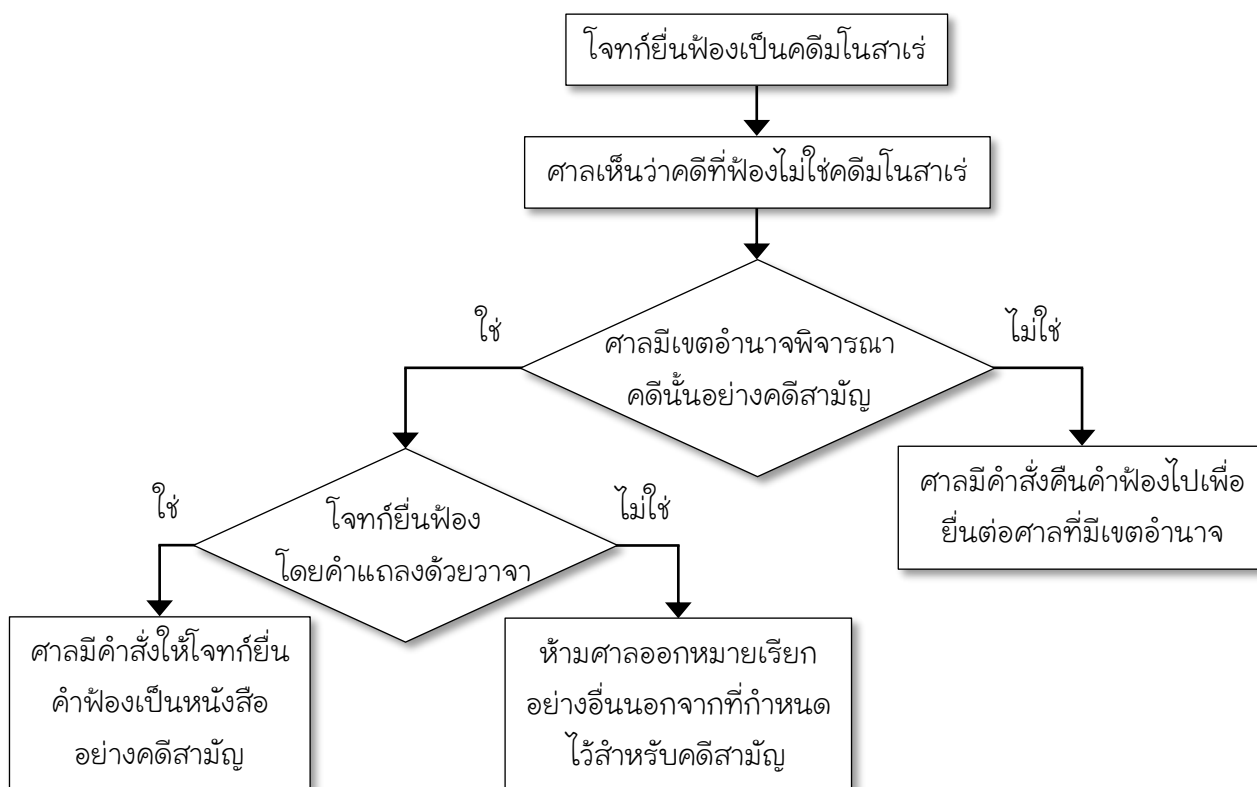
เขตอำนาจศาลในคดีโน้สาเร่

เขตอำนาจทั่วไป (พระธรรมนูญศาลยุติธรรม)

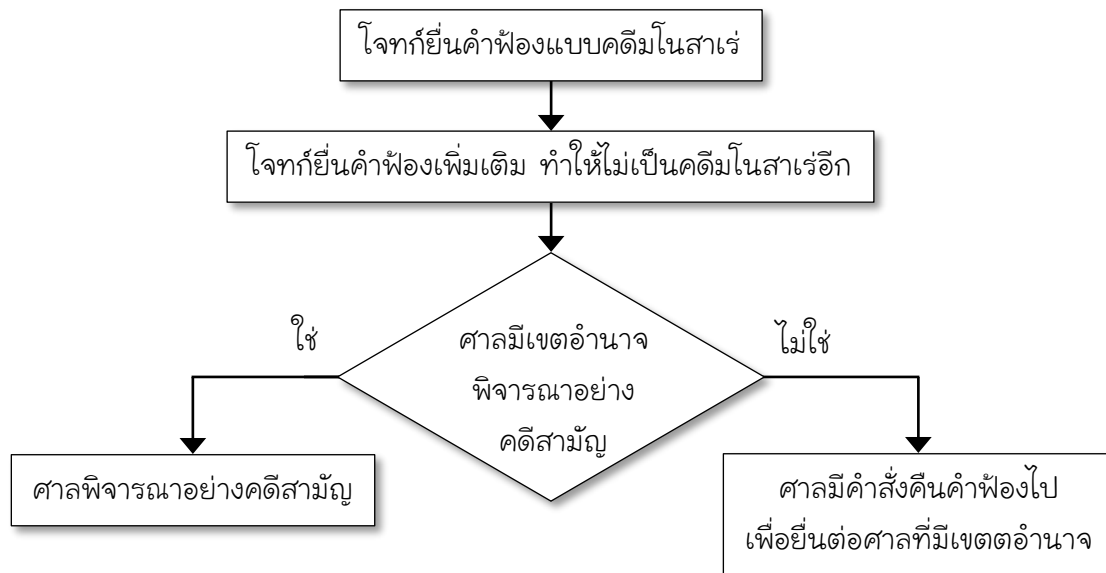

- หากคดีมีทุนทรัพย์เกินกว่า 300,000 บาท หรือเป็นคดีที่ไม่มีทุนทรัพย์ ซึ่งรวมถึงการฟ้องขับไล่ ศาลแขวงจะไม่สามารถพิจารณาได้ ต้องให้ศาลอื่นพิจารณา

กรณีศาลเห็นว่าไม่ใช่คดีโน้สาเร่ (ม. 192)

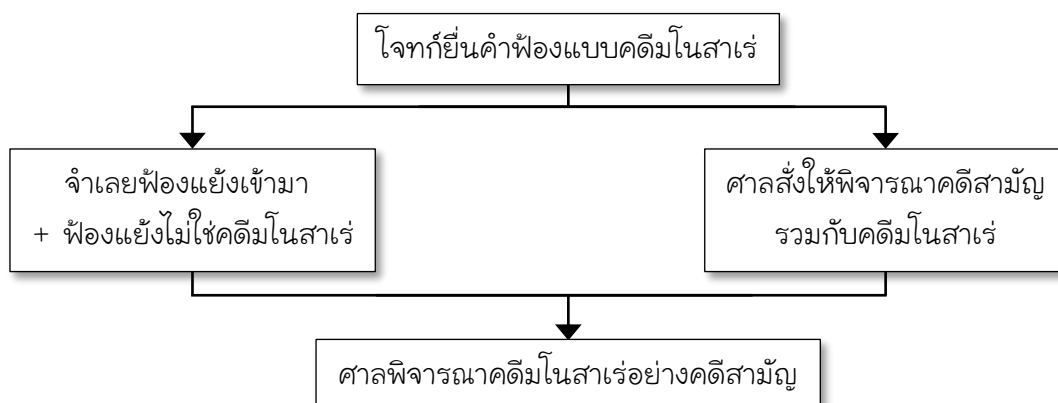

กรณีโจทก์ยื่นคำฟ้องเพิ่มเติมทำให้คดีไม่เป็นคดีมีโนสาเร่ (ม. 192)

- การเพิ่มเติมฟ้องที่ทำให้คดีไม่เป็นคดีมีโนสาเร่ คือ การเพิ่มเติมฟ้องที่ทำให้ทุนทรัพย์เกินกว่าจำนวนที่กฎหมายกำหนด
- แม้ฟ้องเดิมจะทำได้ด้วยวาจา แต่การเพิ่มเติมฟ้องต้องทำเป็นคำร้อง ตาม ม. 180
- หากโจทก์เพิ่มเติมคำฟ้องแล้วเกินอำนาจศาลแขวง ศาลแขวงต้องสั่งจำหน่ายคดีออกจากสารบบความ + คืนคำฟ้องให้โจทก์ไปยื่นฟ้องเป็นคดีสามัญต่อศาลชั้นต้นอื่นที่มีอำนาจ
- หากฟ้องเดิมเป็นคดีสามัญ ต่อมามีการแก้ไขคำฟ้องลดทุนทรัพย์จนไม่เกินจำนวนที่กฎหมายกำหนด สำหรับคดีมีโนสาเร่ คดีก็ยังคงเป็นคดีสามัญ

กรณีโจทก์ฟ้องแย้งในคดีมีโนสาเร่ และฟ้องแย้งไม่ใช่คดีมีโนสาเร่, ศาลสั่งให้พิจารณาคดีสามัญร่วมกับคดีมีโนสาเร่ (ม. 192)

ข้อยกเว้น

ศาลพิจารณาจำนวนทุนทรัพย์, ลักษณะคดี, สถานะคู่ความ หรือเหตุสมควรอื่น + เห็นว่าการนำวิธีพิจารณาแบบคดีมีโนสาเร่ใช้กับฟ้องแย้งหรือคดีสามัญจะทำให้ดำเนินคดีได้รวดเร็วและเป็นธรรมกับคู่ความทุกฝ่าย = ศาลมีอำนาจพิจารณาคดีส่วนฟ้องแย้งหรือคดีสามัญอย่างคดีมีโนสาเร่

เงื่อนไขเพิ่มเติม : คำสั่งศาลไม่กระทบค่าขึ้นศาลที่คู่ความต้องชำระก่อนศาลมีคำสั่งนั้น

- ฟ้องแย้งเป็นคำฟ้องที่แยกพิจารณาคนละส่วนกับฟ้องเดิม จึงต้องพิจารณาว่าเป็นคดีในสำرهหรือไม่
 - ฟ้องแย้งเป็นคดีในสำرهด้วย ก็ไม่กระทบฟ้องเดิม ศาลสามารถพิจารณาทั้งฟ้องเดิมและฟ้องแย้งได้
- หากศาลชั้นต้นที่รับฟ้องเป็นศาลแขวง และศาลนั้นไม่มีอำนาจพิจารณาฟ้องแย้ง ศาลแขวงจะมีคำสั่งรับคำให้การได้เท่านั้น และไม่สามารถรับฟ้องแย้งไว้พิจารณา + ให้จำเลยแยกฟ้องแย้งไปยื่นต่อศาลที่มีเขตอำนาจ
- หากฟ้องเดิมเป็นคดีสามัญ จำเลยฟ้องแย้งมีทุนทรัพย์ไม่เกินจำนวนที่กฎหมายกำหนดสำหรับคดีในสำره คดีก็ยังคงเป็นคดีสามัญ